هر کسی که در خانه شما حضور دارد باید بداند هنگام وقوع زلزله چه اقدامی انجام دهد حتی اگر شما موقع وقوع حادثه آنجا نباشید.

یکی از رفقا

۱۵ سال از پخش آخرین اپیزود فصل ۱۰ (آخر) سریال تلویزیونی «دوستان» یا آنچنان که در افواه معروف است Friends می‌گذرد و این مجموعه همچنان در بین Sitcomها یا همان «کمدی‌های موقعیت» مرتبه‌ای دست نیافتنی را در اختیار دارد. اما بهانه‌ای که باعث شروع مطلب با این مقدمه شد زادروز یکی از بازیگران محبوب این سریال و ایفاگر نقش «چندلر» یعنی متیو پری است که ۵۰سال پیش در چنین روزی، برابر ۱۹ آگوست ۱۹۶۹ میلادی در ویلیامز تاون ماساچوست به دنیا آمد. پری تاکنون در بیش از ۱۵ فیلم سینمایی و تعداد زیادی مجموعه و فیلم تلویزیونی بازی کرده، اما باید اذعان داشت در هیچ کدام از آنها موفقیتی که ایفای نقش «چندلر بینگ» در سریال Friends برایش به ارمغان آورد تکرار نشد.

تذکره

مرگ لورکا

«در ساعت پنج عصر/درست ساعت پنج عصر بود/پسری پارچه سفید را آورد/در ساعت پنج عصر/ سبدی آهک، از پیش آماده/در ساعت پنج عصر/باقی همه مرگ بود و تنها مرگ/در ساعت پنج عصر/ باد با خود برد تکه‌های پنبه را هر سوی/در ساعت پنج عصر/و زنگار، بذر نیکل و بذر بلور افشاند/در ساعت پنج عصر/اینک ستیز یوز و کبوتر/در ساعت پنج عصر...» متنی که خواندید بخشی از مرثیه‌ای بود سروده فدریکو گارسیا لورکا در رثای دوستش ایگناسیو سانچز مخیاس با ترجمه احمد شاملو. ۸۳سال پیش در چنین روزی، برابر ۱۹ آگوست ۱۹۳۶ میلادی، این شاعر، نمایشنامه‌نویس و نویسنده شهیر اسپانیایی در جریان جنگ‌های داخلی اسپانیا در ۳۸ سالگی به قتل رسید. لورکا زاده گرانادا و پدرش یک خُرد مالک ثروتمند بود، هرچند در جریان آشنایی او با ادبیات و موسیقی مادرش نقشی بسزا داشت. «عروسی خون»، «خانه برنارد آلبا»، «آوازهای کولی»، «افسون شوم پروانه»، «در سایه ماه و مرگ»، «یرما» و... برخی از آثار لورکا در زمینه شعر، ادبیات و نمایشنامه‌نویسی به شمار می‌روند. تعدادی از اشعار او توسط احمد شاملو شاعر شهیر ایرانی ترجمه و حتی به صورت شنیداری دکلمه شده‌اند.

فوکوس

سردر سینما رکس آبادان - ۱۳۵۷

۴۱ سال پیش در چنین روزی، برابر ۲۸ مرداد ۱۳۵۷ خورشیدی، در پی فاجعه آتش سوزی در سینما رکس آبادان، بیش از ۴۰۰ نفر از حاضران در سینما که مشغول تماشای فیلم «گوزن‌ها» ساخته مسعود کیمیایی بودند جان خود را از دست دادند. ساواک متهم اصلی این فاجعه بود و امام خمینی (ره) آن را شاهکار بزرگ شاه برای بدنام کردن انقلاب توصیف کردند. پس از پیروزی انقلاب اسلامی، حسین تکبعلی‌زاده به عنوان عامل آتش‌افروز محاکمه و محکوم به اعدام شد.

فرجام

برادر وسطی

«لطفا استعفای مرا بپذیرید. من مایل نیستم به عضویت باشگاهی درآیم که حاضر است مرا به عضویت بپذیرد!»، «من تلویزیون را بسیار آموزنده می‌دانم. هر زمان که تلویزیون در خانه‌ام روشن می‌شود، من به اتاق دیگر می‌روم و کتابی می‌خوانم»، «من هرگز قیافه کسی را فراموش نمی‌کنم. ولی در مورد شما با کمال میل استثناء قایل می‌شوم!»... جملات قصاری که خواندید و احیاناً لبخندی نیز بر لبان‌تان نشاند، متعلق است به گروچو مارکس، کمدین آلمانی‌الاصل سینمای آمریکا و یکی از اعضای گروه کمدی «برادران مارکس» که ۴۲سال پیش در چنین روزی، برابر ۱۹ آگوست ۱۹۷۷ میلادی در ۸۷ سالگی درگذشت. برادران مارکس با نام‌های هُنری (اصلی): چیکو (لئونارد)، هارپو (آدولف)، گروچو (یولیوس)، گومو (میلتون) و زپو (هربرت) طی دهه‌های ۳۰ و ۴۰ میلادی با تشکیل گروهی پنج‌نفره در تعدادی از به‌یادماندنی‌ترین فیلم‌های کمدی تاریخ سینما همچون «سوپ اردک»، «شبی در اپرا»، «به سوی غرب» و... به ایفای نقش پرداختند. شوخی‌های زبانی برادران مارکس که بار عمده آن بر دوش گروچو بود، بعدها توسط بسیاری از کمدی‌سازها و همچنین کمدین‌های موفق تاریخ سینما مورد تقلید قرار گرفت.

دژاوو

توسعه‌طلبی از نوع ترامپی

طی روزهای اخیر ماجرای ابراز تمایل رئیس‌جمهوری ایالات متحده آمریکا برای خرید جزیره ۲میلیون و ۱۶۶هزار کیلومترمربعی گرینلند از دانمارک به خاطر مسبوق به سابقه‌بودن اظهارات عجیب و غریب از سوی دونالد ترامپ چندان که باید و شاید جدی گرفته نشد. هرچند که مقامات کپنهاگ محض برطرف‌کردن هرگونه سوءتفاهم ضمن رد این پیشنهاد، حتی طرح آن را نیز یک شوخی بی‌مزه و زننده با تمامیت ارضی دانمارک قلمداد کردند. اما شاید این میان بررسی قصد و غرض رئیس‌جمهوری آمریکا از طرح چنین معامله‌ای خالی از لطف نباشد؛ چه آن که نشان می‌دهد ترامپ برخلاف شایعات موجود ظاهرا آنقدرها هم بی‌مطالعه و بی‌اطلاع از تاریخ کشورش نیست و اتفاقا خوب می‌داند پهنه‌ای که اینک ایالات متحده آمریکا نام گرفته، در طول تاریخ با دو عامل «زور اسلحه» و «دلار» به چنین عرض و طولی رسیده است!

جنگ‌های استقلال و تشکیل ایالات متحده

در واقع آنهایی که با تاریخ تشکیل اِتازونی یا همان ایالات متحده آمریکا اندک آشنایی دارند، خوب می‌دانند که این منطقه از بدو تشکیل به این شکل و شمایل روی نقشه جغرافیا نبوده است. وقتی می‌گوییم از ابتدا حتی

منظورمان لحظه قدم گذاشتن کریستف کلمب بر خاک قاره جدید نیست و بسیار بعد از آن یعنی قرن ۱۸ میلادی را مدنظر داریم؛ یعنی زمانی که ۱۳ مستعمره‌نشین آمریکای شمالی تصمیم به استقلال و جداشدن از بریتانیای کبیر گرفتند و طی یک درگیری ۸ساله که به جنگ‌های استقلال آمریکا معروف شد، توانستند تشکیل کشور مستقل خود را جشن بگیرند.

رنگ قرمز، منطقه خریداری شده از فرانسه

پایان جنگ‌های استقلال اما پایان تلاش دولتمردان آمریکایی برای توسعه سرزمین‌های خود نبود و چشم طمع آنها به ایالت‌هایی که تحت سیطره فرانسوی‌ها و اسپانیایی‌ها قرار داشت، جنگ‌ها و در مواردی معاملاتی را رقم زد که قلمرو ایالات متحده را در قرن ۱۹ میلادی به حدود امروزین آن رساند.

افزایش قلمرو با سیاست، دلار و اسلحه

در سال ۱۸۰۳ میلادی خرید سرزمین لوئیزیانا از ناپلئون بناپارت که با تدبیر توماس جفرسون سومین رئیس‌جمهوری ایالات متحده رقم خورد، مساحت ایالات متحده را به یک‌باره بیش از دوبرابر کرد. این سرزمین هم‌اکنون به تنهایی نزدیک به ۱۵ ایالت آمریکا را در خود جای داده و نباید آن را با ایالت فعلی لوئیزیانا اشتباه گرفت. در آن سال‌ها همه دلمشغولی امپراتور فرانسه در اروپا خلاصه شده بود و با توجه به احتمال دست‌اندازی نظامی واشینگتن برای تصرف اراضی متعلق به فرانسه، ناپلئون ترجیح داد در ازای دریافت ۵۰میلیون فرانک فرانسه و بخشش بدهی پاریس از این قلمرو صرف‌نظر کند. از این جا به بعد واشینگتن که راه و چاه را خوب یاد گرفته بود، تکه‌تکه اقدام به خریدن اراضی باقیمانده از انگلیسی‌ها، هلندی‌ها و اسپانیایی‌ها کرد و البته بخش‌های قابل توجهی همچون ایالت‌های تگزاس و کالیفرنیا را نیز در جنگ با مکزیکی‌ها ضمیمه قلمرو خود کرد. خرید آلاسکا از امپراتوری روسیه در سال ۱۸۷۶ به مبلغ ۷میلیون و ۲۰۰هزار دلار را باید آخرین اقدام توسعه‌طلبانه واشینگتن در گسترش اراضی تحت حاکمیت خود قلمداد کرد.

معما

انقلابی مهجور

هر گاه از تاریخ مبارزات مردم هندوستان بر ضد استعمار انگلستان و تلاش آنها برای کسب استقلال سخن به میان می‌آید، پیش از هر چیز نام رهبران این جنبش در اذهان درخشیدن می‌گیرد. چندان بیراه هم نیست زیرا همواره این نخبگان هستند که توده مردم را به حرکت واداشته، مسیر درست را برای نیل به مقصود پیش روی پیروان می‌گشایند. درست بر همین اساس است که امروز نام مهاتما گاندی، جواهر لعل نهرو و محمدعلی جناح به عنوان رهبران استقلال هند -و پاکستان- بر تارک تاریخ ثبت و ضبط شده است. اما جالب است بدانید که در همین ماجرای مبارزات استقلال‌طلبانه مردم هندوستان نام یک شخص به دلایل مختلف چندان که باید و شاید پر رنگ نشده و به‌رغم تاثیر گذاری، عمدا یا سهوا به بایگانی فراموشی تبعید شده است.

همراه امانه همقدم با گاندی

همان‌طور که در مقدمه نیز اشاره شد، شنیدن نام‌هایی چون نهرو، گاندی و جناح بلافاصله مبارزات مردم هند را در راه کسب استقلال از انگلستان به ذهن متبادر می‌کند، اما احتمالا شنیدن نام «سبهاش چندربوس» تنها باعث نقش بستن یک علامت سوال بزرگ مقابل چشم‌ها می‌شود! اما به راستی چندربوس کیست؟ ۷۴ سال پیش در چنین روزی، برابر ۱۸ آگوست ۱۹۴۵ میلادی، یک هواپیمای کوچک در جزیره تایوان سقوط کرد و همه سرنشینان آن کشته شدند که یکی از آنها سبهاش چندربوس بود. انقلابی ملی‌گرای اهل هندوستان که حتی سابقه ریاست بر کنگره ملی هند در سال ۱۹۳۸ میلادی نیز در کارنامه‌اش دیده می‌شود. چندربوس همچون مهاتما گاندی استقلال هند را تنها هدف زندگی‌اش قرار داده بود؛ هر چند در روش چندان با مرام و مسلک گاندی همراهی نداشت. شاید دقیقا به همین دلیل بود که با شروع جنگ جهانی دوم بر اساس سیاست «دشمنِ دشمن من، دوست من است» به سمت آلمان نازی متمایل شد و با سفَر به برلین مقدمات تشکیل ارتش ملی هند را پایه گذاشت.

کسب استقلال با کمک ژاپن

چندربوس به‌سبب بُعد مسافت میان آلمان و هند، همچنین درگیر شدن آدولف هیتلر در جبهه روسیه، با توجه به پیروزی‌های چشمگیر ژاپن در شرق آسیا تصمیم گرفت تخم‌مرغ‌های خود را در سبد امپراتوری ژاپن بگذارد. تلاش او برای تشکیل یک ارتش ملی و آزادیبخش هندی با کمک ژاپنی‌ها تا حد بسیار زیادی به نتیجه رسید و نیروهای تحت امرش به لحاظ تنوع قومیت، زبان، دین و حتی جنسیت بسیار شبیه به رنگارنگی موجود در هندوستان بودند. در این دوران افکار و شعارهای چندربوس در نزد مردم هند طرفداران بسیاری یافته، همچنین افسانه‌هایی با موضوع فرارهای پی‌درپی‌اش از دست ماموران انگلیسی محبوبیت فوق‌العاده‌ای برایش به ارمغان آورده بود. اما همه اینها با مرگ نابهنگام‌اش طی حادثه سقوط هواپیما به پایان رسید، هر چند تا مدت‌ها مردم هندوستان عقیده داشتند ماجرای مرگ چندربوس فریبی بیش نیست و او به‌زودی با ارتش ملی هند برای نجات آنها باز خواهد گشت. کنگره ملی هند هرگز ایدئولوژی او را در خصوص همکاری با آلمان نازی تأیید نکرد.

چندربوس در حال سان‌دیدن از سربازان ارتش ملی هند- ۱۹۴۴

جدول شماره ۱۷۷۰

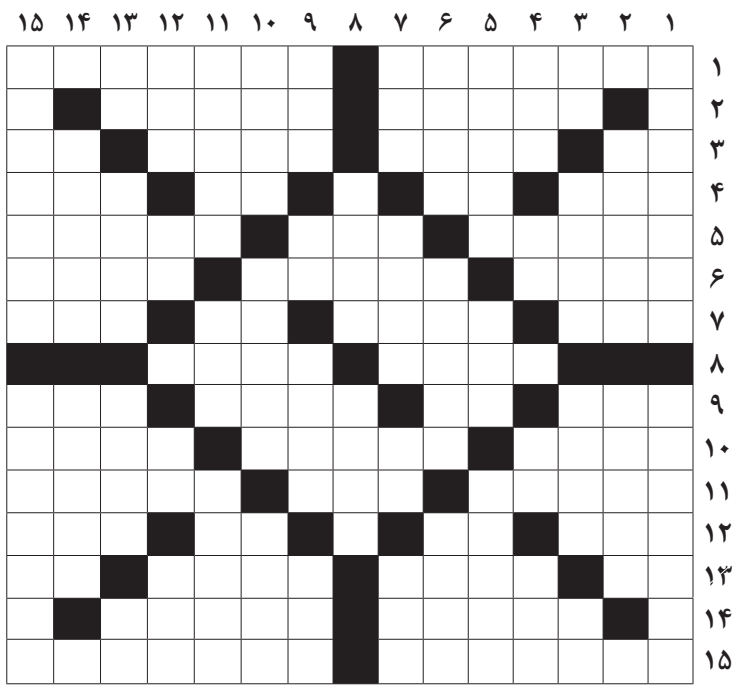

افقی

۱- جزیره‌ای در جنوب استرالیا- بسیار فقیر و بی‌چیز
۲- عبادتگاه یهودیان- آدرس ترسیمی
۳- جامد- آواز سه‌نفره- عبوس- عمو
۴- بالاپوش بلند- مادر تازی- خط‌کش مهندسی- زدنی خودرو و موتور خراب
۵- لوازم خانه- استخوانی در دست- هادی برق
۶- ماده مخدر چای- دستگاه شمارش اندازه‌گیری برق- بدن انسان
۷- سال آذری- ضرورت ورزش تیراندازی- ساز عرفانی- جد
۸- از نام‌های خدا- غلاف شمشیر
۹- رهبر کاتولیک مذهبان- شهر توت- مهلت- از واحدهای نظامی
۱۰- ایمن و مصون- خدای قدرت یونان باستان- الفبای نابینایان
۱۱- به مراد خویش نرسیده- فاتحه‌خوانی- آدم خدعه‌گر
۱۲- نوعی ریاست مجلس- خطاب بی‌ادبانه- ویتامین جدولی- گل خوشبو
۱۳- شیره انگور- مرهم زخم- خبرگزاری ایتالیا- یونجه
۱۴- نوعی چین در پارچه- عمودی
۱۵- پایتخت قبرس- کاهش ارزش دارایی

عمودی

۱- سلامتی- زخم‌بندی
۲- هجران و فراق- ودیعه
۳- سرکه- کتاب روسو- قداست- به سیگار می‌زنند
۴- آفت سخاوت- ضمیر اشاره- رمق آخر- برنج پخته‌شده
۵- مهددلیران- خوردنی دردناک- پدال سوارکار
۶- باد خنک- برگشت تیر- بنفش مایل به صورتی
۷- سریع خودمانی- کمربند مسیحیان- صورت- زیرکی
۸- جاسوس- مدرسه قدیمی
۹- واحد اندازه‌گیری- ورزش مادر- علم ستاره‌شناسی- خمیازه
۱۰- بی‌حسی- دکمه تکرار در تلفن- همسر کنت
۱۱- برادران مخترع سینما- واحد فروش گردو- جهان مادی
۱۲- انعکاس صدا- عدد شروع بازی- آش- پول خردهند
۱۳- تهوع- رود مقدس آلمان‌ها- پیشرفت- پهلوان
۱۴- نوعی مار کبری- سردسیر
۱۵- آهوی بزرگ آفریقایی- جراحی زیبایی
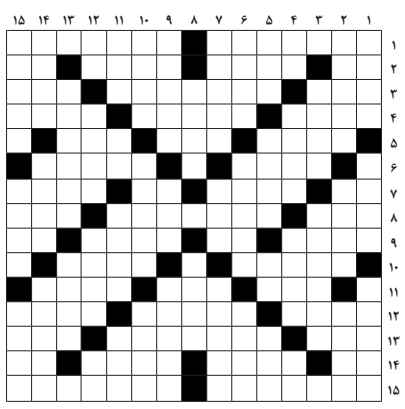
حل جدول شماره ۱۷۶۹